

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“

вноситься в Австрії:
на цілий рік 24 К
на пів року 12 К
за чверть року 6 К
на місяць 2 К

За границю:

на цілий рік: зі щоденною ви-
сылкою 7 доларів або 14 рублів;
з висылкою двічі в тиждень 6 до-
ларів або 12 рублів; з висылкою
що суботи 5 доларів або 10 руб.
Поодинокі члени по 10 сотаків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Контото почт. щадниці ч. 98704.

РУСЛАНА

християнсько-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очи і Душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім
неділь і руских свят о 5 год.
по полудні. — Редакція, адміні-
страція і експедиція „Руслана“
при ул. Оссолинських ч. 11. партёр
(фронт від ул. Тихої). Експеди-
ція місцева в Агенції Соколов-
ського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на
попередню застерогу.

Рекламації лише неопечатані
вільні від цорта. — Оповіст. . .
звичайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в „Надісл-
нім“ 40 сот. Подяки і приватні
дonesеня по 30 сот. від стрічки

Проф. М. Здзеховський про українство.

З нагоди переговорів представників українського парламентарного клубу з представниками польського Кола перед кінець літньої сесії держ. ради, почали часописи обговорювати можливі польско-руські переговори або, як деякі висловлювали ся, польско-руську угоду. На стовпцях дневника польського стороництва Подольків, „Gazeta Narodowa“, забрав в сій справі слово краківський професор др. Маріян З д з е х о в с к и й і помістив там в Ракова, з Міньцини, надіслану передовицю, котру я обговорив у 174 числі „Руслана“.

В ч. 208 з вітвірка появила ся в тім самім дневнику стаття проф. Здзеховського п. з. „Ukrainizm rosyjski“, в котрій сей професор розправляє ся з выводами „Діла“ і Правобережця в київській „Раді“, але в децим покликує ся і на мої замітки про его статью, хоч з его выводів не набрав я переконання, чи п. професор прочитав замітки з „Руслана“, чи може дістав їх в якім скороченім переповідженю. Мимо того однак вважаю своїм обовязком відповісти на ті замітки, які автор відносить прямо до мене і моїх заміток.

На виводи проф. Здзеховського, що „Ukraincy czują się narodem odrębnym wobec nas (Поляків), ale wobec Rosyan zrominają o tem, są wówczas tylko Małorusinami czyli Rosyanami z południa“, навів я між иншими імя Костомарова, котрий у розвідці про „Дві рускі народности“ виказав наглядно окремішність сих двох віток славянського племені. Правда, що пра самім кінці сей розвідки Костомарів затемнив сю справу переведену так ясно і виразно через цілу розвідку. Однак причину сего затемнення пояснив мені пок. проф. Вол. Антонович, з котрим я про сю розвідку говорив небагом після смерті Костомарова. „У нас, знаєте, казав проф. Антонович, можна було таке написати, як „Дві

руські народности“, однак для цензури треба було під кінець троха замазати, щоби цензор не наложив на се свою руку“. Отже треба все мати при усяких выводах на тямці, що печатне слово в Росії було приневолене, чия слити ся з цензурою і тому ся свідомість окремішности і самостійности не виходила не в одній розвідці так ясно і плястично, як би се можна було зробити без цензури. Супроти Поляків була російська цензура все ласкавішою, а до того російське правительство при всіх гнобленнях Поляків ніколи не мрло про се, щоби їх об'єднати, коли тим часом мрії про обрусеня Українців оно ніколи не покидало ся і не покинуло ся й до тепер.

Так само і невеликий проф. Здзеховским наведений факт що на конгресі представників земств і міст російських в 1905 р. в Москві на запереченя Саратовским відпоручником Н е м е р о в с к и м української народности не запропестували присутні там Українці проф. Л у ч и ц к и й і адвокат Ш р а г проти выводів Немровского а обмежили ся вказанем на шкідливість централізації і домагали ся лише поділу російського царства на автономічні округи, не може бути доказом несвідомости окремішности і самостійности української народности. Адвоката Шрага знаю лично і можу запевнити, що він вельми ясно і виразно задивляє ся на українську справу і народність і в чернягівским земстві зложив сего докази, виступаючи за українською мовою в школах, а так само яко голова українського клубу в Петербурській думі, за що тяжко відпокутував. Чуж супроти того, що на нікого, ані на Поляка, ані на Шведа, Філяндця і т. п. не налягає так важко російська корма, як на Українців, трудно так зрозуміти сю обережність представників українства?

Отже тут зовсім безоснобно покликує ся проф. З-ий на Костомарова, називаючи при тім виводи Корша про „триєдину Русь“ поправним (!) виданем теорії Костомарова.

Що я справедливо обрушив ся на запевнюваня проф. З-го, що „narodowości ukraińskiej dotąd jeszcze niema“, може автор зрозуміти з того, що „Галічанін“, як він сам признає, триюмфально підчеркнув сі его слова. Алеж таке саме обрушене викличе у кожного, троха лише ознакменого з укр.-руским народом, его розвитком, добутками его праці на полі народно-культурнім, порівнане проф. Здзеховского Українців-Русинів із Словаками і его вивід, що, як у Словаків є сильна струя до зливу з Чехами, так само при заходах з польської сторони дала би ся втворити також струя польська. Сим за свідчив проф. З-ий цілковите незнане укр.-руських відносин. А так само кудь его порівнане української літератури з провансальскою і зроблений з того вивід, що не оден з українських патріотів в межах Росії на питане, чи є Українцем, відповів би, що є Москалем (Rosjaninem)!!

Дивної методи хватив ся проф. З-ий, як сам признає ся тепер, щоби дізнати ся, за кого себе мають Українці, чи за окремішний нарід, чи за відлмок Росії і з оглядом на сю невпевність з усею свідомостю ужив у своїй статі кілька зворотів, котрі могли роздратувати Українців. До сего він сам признає ся. І чогож дізнав ся? Викликав різку від праву в „Раді“, що нема що переговорювати з Поляками, тільки з австрійским і російским правительством, бо Поляки все ще думають про пановане над Україною, бо між ними все ще є фікція Польщі на Україні, а з тої відправи в „Раді“ виводить проф. З-ий, що „ukrainizm dobrowolnie przegabia się na przędzie panrusycyzmu przeciwko nam wymierzone“.

Нехай же не дивує ся проф. З-ий, бо яке було помагайбі, таке почув і Біг — заплять! Сам признає ся, що ужив зворотів, котрі могли роздратувати Українців, а тепер сердить ся, що почув подібну відповідь з „Ради“. Нехай проф. З-ий перегляне картки польської історії, а може вневнити ся, що подібна ме-

тода приміювана в давних часах протягом віків викликала сей настрій в широких верствах недовіря і огірчення, котрий втворив польско-руську боротьбу, що завела Польщу до упадку, а Україну втрутила в обійми Московщини. А чиж нині метода подібна роздратування приміювана всеполяками і подольцями, пособлюване москвофілам для спинюваня народно-культурного і політичного розвитку і поступу укр.-руского народу не довела до такого сумного і нещасного заострення, розярня і розярня, якого свідками єсмо в останніх двох десятиках літ?

Говорить проф. З-ий про порозумінє „z wyraźnie katolickimi żywiołami w obu stronictwach rusińskich“ (очинвидно зачисляє яко одно з таких сюдї фракцію „Галічаніна“, котрий недавно такі виписав славословія Наумовичови і подав великий его портрет!) і називає се рium desiderium, бо „w chwili obecnej brakuje podstaw realnych“, а тых, що мріють про угоду з українством, поучує, що повинні мати на бачности тісну звязь галицького українства з українством російским, бо російське українство стоїть на основі нерозривности дво-чи триєдиного народу російского, в котрім Україна є лише „етнографічною частиною“!!

Оден і другий погляд проф. З-го — і що до строго католицких живел між Русинами і що до взаємин галицького і російского українства і що до сего, за що себе Українці російські мають, стає невним доказом повного незнання відносин на Україні-Руси, про які проф. З-ий взяв ся говорити. Тим то зовсім оправданий був мій жаль висловлений в передовиці моїй в 174. ч. „Руслана“, що Поляки не черпають інформацій про укр.-руський нарід, его жите, мову, письменство, культуру ітп. з перших жерел, а вдоволяють ся безосновними і хибними звичайно дневникарскими статями, писаними людьми, у яких панує in rebus uctaino-ruthenicis summa ignorantia.

Виправдує ся проф. З-ий, що „w tym kierunku usiłowaliśmy pracować w krakowskim

Осв'ічені Жиди.

Розвідка Єске-Хойнського переложена з дозволу автора о. І. Плавюком.

I.

Жиди в Туреччині. — В Нідерландах. — Уріель да Коста. — Модена. — Люцатто. — Спіноца. — Декаденція Жидів — Бандитизм. — Протверєвіне. — Мойсей Мендельзон перший „осв'ічений“ Жид.

Довга ніч справдешної єгипетської темряви оповила Душу жидівського народа около 1400 року по Хр. Науковий і літературний рух середовіччя Жидів, що розвивали ся свобідно під прихильним опікуньством Маврів впустивши трохи світла до сумних ghet Grenadi, Terrağoni і Кордови ослаб і згас. Ученики Ібн Нагрелів, Ібн Ганахив, бен Єгуда Геберолів і Маймонідесів зробили місце тальмудистам, кабалістам і преріжним сектарям, що раз на раз вирипали то в Німеччині, то в Туреччині, то в Польщі.

Такий стан тривав довго, бо протягом XV, XVI, XVII і майже цілого XVIII столітя. Коли цілий християнський світ порушав ся дуже живо, шукаючи нових доріг, Жиди стояли на місці. Не відмежували ся они ніколи так дуже від нашої суспільности, як в добі відродін, що бажала з ними порозуміти ся і погодити.

Не лише християни протягнули в XVI. в. руку до Жидів.

Дуже прихильно прийняв в Стамбулі султан Сулейман жидівського магната Йоао Міке-

са, прогнаного з Португалії. Его син, Селім висунув навіть вигнання 1566. р. до гідности князя Наксос, давши ему кілька островів на Егейській морі, іменував его своїм повірником і правною головою турецьких Жидів. Дуже богатий, обдарений незвичайною власттю мав Йоао Мекеєс (Йосиф Нассе) способи і нагоду збирати довкруги себе розкинених по цілім світі євнїсповідників і занятя ся їх долею. Але він волів пам'ятати лиш о собі і о своїм найблизнім окруженю.

За короткий час здавало ся, що в Нідерландах покаже ся нове жерело оживляюче Душу жидівського народа. Осемлієні терпимостю Вільгельма Ораньєского, вдерли ся громадно іспанські і португальські вигнанці до нідерландських міст, уподобавши собі головню Амстердам, де вже по кільканайцяти літах закупили 200 палат і найбільших домів і загорнули в свої руки всю торговлю, збогачуючи ся незвичайно скоро. Здавало ся, що в так користних умовах відживуть традиції Гренади, Terrağoni і Кордови, що на вільній землі знов засвітає якесь світло, що розжене темряву, яка налягла Юдею. Показало ся справді кілька світел — Уріель да Коста, Бенедикт Спіноца, Лев бен Ізак Модена і Сімон Люцатто — але нідерландські Жиди здавали сей час ті світла, згасили їх силою при помочи великої клятви.

Тальмудична казуїстика опанувала всевладно думку жидівського народа, а его серце заняла торговля. Кому тальмуд або торговля не давали хліба подостатком, той шукав его на иншій дорозі. Більше уперті жидівські пролетарі стали розбизаками.

Вже в XV. в. вештали ся по Німеччині ріжні розбійничі ватаги, що були пострахом для всіх. На чолі тих ватаг стояли жиди і погани, що зявили ся в Європі 1417. р. Ті ватаги газдували цілий XVI, XVII і XVIII вік, нападаючи головню в неспокійних часах, як підчас трийцятьлітньої війни і французької революції. До нинішнього дня оповідають Німці про звірства жидівських ватажків: Емануїла Гайнемана, Мойсея Гойма, Якова Мойсея, Авраама Якова і многих инших. Цілий леґіон тих жидівських опришків вичисляє Ave Lalle-mant (Deutsches Gaunertum).

Остала по них памятка. Відома річ, що рабівники і злодії всіх народів послугують ся своїм питомим жаргоном, що по німецьки зве ся: gotwälsch. Жаргон той се збірка німецьких циганських і жидівських висловів. Перевага жидівських доказує, хто був его головним творцем.

Ніколи не уяв юдаїзм так низко як в XVII. і XVIII. віці. З его монотеїзму не лишило ся нічого крім формулок, ритуальних дрібниць, тальмудичних софізматів, гзбалістичних фантазій і віри в амулети. Перший ліпший авантюрик, амбітник, або спиртний карьерович іменував себе Месією (Саббатаї Цві, Яков Йосиф Франк і инші), а жидівські товпи ішли за ним. Рабіни стали чудотворцями, шарлятанами, весь нарід копив ся торговлі, рабував і убивав.

Проф. Отто Генне am Rhyn, автор „Історії жидівської культури“ (Kulturgeschichte des Judenthum) дуже прихильно настроєний до жидів, каже: „Се доба в історії Жидів, супро-

ти котрої треба жалувати, що не пропали, не вигинули передім“.

На склоні тої страшної для Жидів хвилі уродив ся перший „осв'ічений жид“ в новітнім розуміно. Був се Мойсей Мендельсон, а властиво Мойсей, син Мендлія з Дессави, званий правовірними Жидами Мойше Дессав, а реформованими, третім Мойсеєм (перший — біблійний, другий Маймонідес).

Родив ся він в Дессаві 1729. року, де учив ся тальмудичної мудрости у Давида Фринкля. Був дитиною хирлявою, худощавою, убогою. Коли его учителя покликала берлінська громада на рабіна, пішов він за ним яко чотирнадцятьлітній хлопечє. Тут в столиці Прус найшов нових добродіїв. Польський тальмудист І з р а е л ь Л е в і з Замостя отворив перед ним книги Маймоніда, Арон Соломон Г о м п е р ц научив его по німецьки і виробив ему посаду учителя в домі якогось богатого жиди. Хоровитий, худощавий, убогий хлопчина став „ученим на письмі“ і не потребував вже більше журити ся про насущний хліб.

І був би без сумніву ніколи не переступив границі „звичайної учености“ в жидівским розуміно, бо зачав уже щось дописувати до єврейского видавництва, як би не случай. Той случай, що став его призначенем, познакомив его з Готтгольдом Ефраїмом Л е с с і н г о м (1754. р.) і мав рішучий вплив на его дальшу судьбу.

Як відомо, Лессінг був жидофілом, речником жидівської еманіпації, випередив в тім згляді французьку революцію, Mirabeau-a, Gregovire-a, Rabauda de Saint-Etienne, rp. de Cle-mont-Tonnere і „філософів з конвенту.

S wiecie Słowiańskim", ale opadły nam ręce, gdy po zamordowaniu Potockiego terrorystyczne hasła wzięły górę u ukraińców". Narіkaє проф. З-ий, що руска суспільність не мала досить енергії отрясти з себе ярмо пристрастної і перенятої сліпою ненавистю пайдокрації, а тим самим відстрашила не одного з тих Поляків, що забирали ся до ознакомлення з письменською творчістю України-Руси.

Дивним виглядає таке виправдуване, бож звичайно Поляки величають ся народом політично виробленим, культурно висшим від Русинів, отже чуж навіть такі події, як в горі згадані, можуть оправдати зворот „Świata Słowiańskiego" в сторону наших відступників народних, москвичів? Чи навпаки не належало тим більше вглубити ся в жите руского народу і его відносини, щоби зрозуміти такі навіть події?

Чи метода примінена проф. Здзеховским зможе причинити ся до злагоди польско-русских відносин, до їх проясненія і довести до порозуміння, до якогось modus vivendi, вельми сумніваю ся.

У Львові.

Олександр Барвінський.

Допись з Старосамбірщини.

(Москвафіліство. — Судия яко агітатор і терорист. — Переслідоване за вибори).

(Конець).

В тих днях гаспадин Глябовіцкой осунав московску дружину в Бачині з ходачкової шляхти. На посвячене о. Ільницьким московского прапора приїхав Гріґорушка разом з „ястівєм і питієм", бо проворний Гріґорушка на се найбільше ловить не тільки лакомих старосамбірских міщан та ходачкову шляхту але і деяких неврячих селян.

Приплентало ся на се парославлене торжество і кількох Українців, щоби бути свідками московскої роботи. Розлючені опричники звернули ся до Гріґорушки з запитом, що се за люди; а коли Гріґорушка ствердив, що се не „свої", кинули ся на Українців і їх добре погаратали. Взагалі в округ Ст. Самбора завдяки гаспадин Гріґорушці роздута страшну кражду, міжусобицю між нашим народом так, що оден на другого іде як не з колом то з кулаком.

В округ ч. 54, вибори до парламенту давно скінчили ся: розжалений народ не може забути свого обдуреня та не програної, але крадежню, підступом і рабунком забраного Осуховским посольского мандату, прото що дня приходять до о. Яворского до Стрільбич нові люди (селяни) ружачи, що присягнуть в разі потреби, що віддали голоси на о.

Ще не прийшло нікому у Франції ва думку заопікувати ся жидами, коли его драма п. з. „Жиди" кинула вже в їх обороні на сцену рукавицю „християнській нетерпимости".

Ясна річ, що так прихильно настроєний для жидів письменник заволдів зараз охочим і щирим сердцем молодого, жадного знавця Жида, впровадив его в християнські товариства, познакомив з науковими і літературними свѣточами, заохотив до дослідів німецької літератури, писати по німецки.

Над Берліном увосив ся тоді дух освѣти (Aufklärung). Прибув він з Парижа, з відгомном енциклопедизму. Ним переняв ся сам Фридрих II. Великий.

Освѣта ся, розпочата мефістофелевим усміхом Вольтера, звертала ся з початку лише проти християнства взагалі, а католицизму з окрема, нїм запалала яскравим полемієм ненависти до всякої віри, розпадаючи ся над божичем енциклопедистів, перед la Raison.

Так острої форми ненависти і фанатизму не прибрала освѣта в Берліні. Повільний, розважний Німець вдоволів ся лиш єї блідою копією, єї відгомном безбарвним релігійним індіферентизмом, що лучив ся з легковажем форм.

Як раз „віра", психологічна підстава для освѣчених Жидів найновішого типу, здіймала ім страх перед християнською ненавистю і позволяла їм вірити або не вірити в усьо, що їм припало до вподоби. Не так згляним, податним для них був терористичний культ „розуму" французької революції.

(Дальше буде).

Ів. Яворского а їх карти у виборчій урні заступлено иншими. Ох, які страшні чуда під час послідних виборів діяли ся в тій урні, про се аж лично згадувати.

Ось вам оден зразок.

У однім селі управлених до голосованя було щось 237, а п. Осуховский у тим селі дістає 1426 голосів. Правда, який чудний гокус-покус; тільки галицькі вибори можуть похвалити ся подібним чудом; а таких чудес повно діяло ся в тим окрузі; і они відій дуже причинять ся до спопуляризованя польско-рускої згоди особливо, коли про них заговорить ся в парламенті та свѣтами проголосить ся імена тих, що сі вибори переводили. Наколи нині в так безличний спосіб фалшує ся вибори до парламенту, про котрі пише ся в часописах, говорить ся в парламенті та осуджує ся прилюдно, то щож доперва говорити про вибори громадські та до ради повітової, де староста сам іменує делегатів, радних і комісію.

Та ще не конець на тим; народ розжалоблений, до крайности огірчений на комісарів виборчих. Рана ще не загосна. А тутка глухомолячи ся над сльозами і жалем простого народа, який ще не затратив почутя справедливости і права, звязує ся знов з гаспадином Гріґорушкою, який в туземнім суді веде відділ карний і приходить ся до народа з новими повиборчими переслідованями, карами, репресіями та терором за се, що сей народ не мовчав, коли его бито, за се, що посьмів мати свою волю та по імені називав неправости; не забуто навіть про свѣтеників, а Гріґорушка, щоби поїздити по Українцях передержує свѣтеників у порога своєї канцелярії від 9. години рано до 4. год. з полудня як пр. о. Ів. Шевчика; арештує вїята з Волошинової, бо посьмів мати відмінні „убіженія" як батюшка Билинської, тягає о. Ів. Яворского за се, бо сьмів народова сказати на вічу, що староста буде безсторонним та др. Вершком же загонистости та пимети була справа о. Теодора Столяра з Недільної. Тому молодому не практичному ще в справах виборчих свѣтеникови доручено карту легітимацийну виповнену: о. Теодор Столяр рольник". Маючи сю карту в руках, пішов о. Столяр до голосованя; за се стрінуло его дожджене судове, що голосував на чужу легітимацию. І таких безосновних тяганя наших людей за справи виборчі тисячі, а всі обчислені на терор хлопів та на прядушене українского духа.

А щож доперва робить староство на спілку з радою повітовою, де царює наче самодержець батюшка маршалок Гріґорушка, про се не списав би і на воловій скірі. Літвинка мала вибрала собі і нову раду і иншого вїята, а прецінь староста силоміць держить на вїйтивстві Максима Лисейка (сліпого), страшного сільского глятає, хотия той з того вїйтивства три чи чотири рази був усунений, бо перед виборами, щоби ратувати ся, перейшов в московский табор.

Взагалі в Старосамбірщині московщина не аби як розпаношила ся.

Ще одно!

Підчас виборів у владичім селі Стрешевичі на попівстві тамошній свѣтеник зареквірував у себе відділ охрани зложеної з юношів Гіттраків, які розїжджаючи по селах, наших оо. Василян та других свѣтеників називали Мацохами та базилюшками. До розгяднучь księży належить в першій лінії в старостві оо. Конст. Грицкевич і Гріґорушма Василькевич, а решта от собі пони, на котрих і глянути не варта. Бо у нас гонить ся здоровомислячех Поляків за се, що сьміють говорити: „Русини люди, та горожани держави".

Політичний огляд.

Австро-Угорщина

Перші почини угодних переговорів в Празі вже зробив кн. Туна, а наколи всі познанки не обманюють, то досягнуто вже там певні успіхи. Кн. Тунови розходили ся о се, щоби певними проделками в справі переговорів звести обі сторони на одну основу, котра мала би служити підставою до дальших пересправ. Як звїщають в Праги, прийнято в головних частях проделки кн. Туна, яко основи до переговорів. Сі проделки містять в собі домагане: щоби тепер не розправлювано про річевий зміст угоди, але передовсім звернено бачність на установлене без-

настанної комісії народно-політичної і щоби відтак утворено комісію в справі плат учительских, якої бажать також Німці. А що потреба також покрити видатків, отже предкладає ся, щоби покликати бюджетову комісію, котра би не мала нічим иншим займатися, лише справою покритя видатків на учит. платі.

Президія німецьких сторонництв соймових приняла дві перші точки предлоги (безнастанну комісію і вибір учит. комісії), але не згодила ся на покликане бюджет. комісії, через що моглало бути німецька обструкція ударемлена. Мериторичні пересправи мають бути допущені доперва тоді, коли народно-політ. комісія предложить звїт. Німецькі сторонництва бажать отже задержати обструкцію яко поруку, а впрочім вступити на спільну основу переговорів.

Чехи годять ся також на дві перші точки, бо на засіданю „Союза чеських послів соймових" ухвалено вчера, що не будуть протавити ся проголошено народно політ. комісії неуставною, а що до третьої точки, то ще дальше будуть ведені пересправи і можна сподівати ся, що й в сій справі послїдує згода. В обидвох отже таборах проявляє ся добра воля, що бажать себе обопільно вислухати.

Кн. Туна предложить імовірно, щоби переговори розпочати від своєї точки, на котрій вторік пересправи перервано, однак на вчерашнім засіданю чеських послів, радикали домогали ся, щоби угодний материял обговорено на ново від самого початку. З тим становищем не згодили ся инші чеські сторонництва, а мимо того на останку предсїдник др. Скардаміг заявити, що чеські сторонництва в усіх справах угодних поступають зовсім згідно.

Просимо відхобити переглату.

НОВИНКИ.

— Календар. В четвер: руско-кат. Симеона; римо-кат.: Воздв. Ч. Хр. — В пятницю: руско-кат.: Маманта; римо-кат.: Нікодема.

— Звертаємо бачність пов. читачів на цївну розвідку Еске-Хоїнського п. з. „Освѣчені Жиди" в перекладі о. І. Плавюка, яку печатаємо від нині в фейлетоні.

— Протест. Одержуємо до помещеня отсей протест: Свѣтченство сучасного деканата, зібране на деканальнім соборі в Кімполонгу, протестує однодушно против вретичної і богохульної статії, помещеної в ч. 54 з 1911. р. часописи „Дїла", в котрій обиджає ся найсвѣтїйші чувства християнські і зневажає ся в огидний спосіб честь Прч Дїви Марїї. (Підпис декана і всіх оо. кондеканальних).

— 3 Коломиї пишуть нам: До нашої гімназії записало ся сего року 686 учеників, а що деякі ще запишуть ся пізнійше, отже буде певно около 700. На поодинокі класи припадає: I. кл. 117 (здало вступ. іспит 86, з пригот. класи 27, репетентів 4), II — 102, III — 106, IV — 97, V — 70, VI — 72, VII — 52, VIII — 41, приготовл. — 23 (здало вступ. ісп. — 19, репробованих при іспиті до I. кл. — 3, репетент — 1). До вступного іспиту до I. кл. зголосило ся 111 учеників, з того не здало 25, а здало 86; до приготовл. зголосило ся — 20, не здав — 1. Поправок було 49+2 приват. Здало поправ. — 43+2, не здало — 5, не явив ся — 1. Доповняючий іспит мало — 15 учеників.

— Пропаганда русофіліства. По нашім краю розбрили ся російські емісарї і намовляють народ до еміграції до Росії. Є се, по більшій часті, платні Маруцаки з під стягу Дудкевича, котрі на російських рублях роблять інтереси. Помагають їм усердно русофіліські свѣтеники. Дня 7. с. м. на стадії Вибранівці саджав до зелїзничих возів, католицкий (о, іронїє!) свѣтеник, парох Борусова о. А. Яворский, малі діти з Бринець, щоби проти їх волі завезти їх до Київя для розплоду яничарів. Коли діти утікали і плакали, прочуваючи мабуть своїми невинними душами своє сумне призначене, отець парох кричав: „Я цїлу пенсію трачу для вас, а ви не хочете їхати!" — І се не відокремлений випадок; із одної перемської епархії витранспортовано близько сотку дітей до Холму, Почаєва, Київя, Москви і Петербурга. Із Брідичани учать ся вже кільканайцятєро дітей в Росії, а сего року побільшило ся се число в трое. Важне те, що сі вихованці російських шкіл вертають до м і в р а в о с л а в н и м и.

Побіч обмоскалюваня нашої молодежи, лежить галицьким русофілам на серци обмоскалюване старшого селянства, знаючи що молоде покоління селянська верства крїє в собі будичину нашого народу. Для тої цілі повстала в Росії спілка під покровом гр. Бобрїнського, котра купила від російского правительства великий шмат землі за Каспійским морем т. зв. семіреченський край, на полудни від Сибіру і туди запрошує ся спілка під фірмою якогось чорносетенця Гаталюка наших селян. Гаталюк обіцює по 24 моргів землі безплатно на кожду мужеску душу, повне увільнене від податків на 5 літ, а в слїдуючім пятилїтї від половини і просить правдивих російських свѣтеників в Галичині, щоби заохочували селян до переселюваня. Кождий з переселенців повинен мати для себе на урядженя кругло 2.000 корон.

„Собрание общества Качковского", що відбуде ся дня 29. с. м. має служити агітацийним тереном для переселеня. Для успішного поагітованя задумують русофіли спровадити з Росії що найліпших чорносотенних агітаторів. На провінційні „юноші" агітують по кацапских селах за масовою їздою на „собрание" і кажуть брати з собою палки. Чи малиб дійсно бути правдивими чутки про плановану демонстрацію перед Юром і на валах Губернаторских?

— Нові князі католицкої Церкви. В сій справі подає цікаві інформації „Gazeta wieczorna" в 272. числі: „Смерть о. кардинала Пузини порушила знова цілу європейську печать, котра незвичайно живо займає ся близьким консистором Св. Отця, на котрім мусить він, щоби запобігти адекомплетованю будущего конклаве, іменувати нових пурпуратів. Із добре поінформованих жерел довідуємо ся, що в Австрії найповажїйшими кандидатами є: о. Франц Бауер, єпископ з Оломуца (на місце бл. п. кардинала Груші), о. Йосиф Більчевський, львівський архієпископ (на місце бл. п. кардинала Пузини). Одержане кардинальського капелюха о. Більчевским зовсім не привело его оставити львівську латинську катедру, бо Краків не має спеціального привілею пурпури. У Ватикані порушувало також справу зміни конвенції з Австрією в тім дусі, щоби замість п'ятох кардиналів, Ватикан міг іменувати шістьох. Бо політичні умовини приволоють до обдарованя кардинальским капелюхом одного з достойників греко-католицкого віросповіданя. Ту найповажїйшим і, що так висловимо ся, кандидатом без конкуренції є митрополит Андрій гр. Шептицький. Супроти осиротїня єпископської катедри в Кракові є широко коментованою справа обсадження єпископської катедри в Кракові. Дуже поважними кандидатами є: о. Й. Пельчар, єпископ перемський, о. А. Сапіга, папський шамбелян при Ватикані і о. С. гр. Коморовский, пралат домашній Св. Отця."

— Красивий звид сонільський. Старшина „Сокола-Батька" віддала до учасників здвигу отсей меморіял: Дорогі Товариші! Наш приказ, щоби Ви дня 10. вересня 1911 точно о 6. год. рано станули з усіх округів краю до загальних вправ, виконали Ви, Дорогі Товариші, слухняво, карно і точно. Голови і начальники округів разом з членами своїх старшин передали наш приказ до поодиноких товариств міст, місточок і сіл. Всі перевели начеркнений план, ставили ся на час, прибуваючи пішки, верхом, возами або велїзничними поїздами на терен, визначений до вправ. Мимо прикрої зливи, мимо болота відбули Ви пробні вправи перед полуднем і станули до прилюдних вправ по полудни. Слота невідобрала Вам веселости і жвавости. Ваш спів і вправи випали знаменито. Дуже добре виконали Ви, Любі Товаришки, вправи хоруговцями, мимо того, що не відбулисьє ніякої загальної проби на площі до вправ. Горяче признанє висказуємо нашим витревалім Товаришкам, що в леговких одягах вичекали серед холоду, вітру, дощу, грузького болота до вправ ручниками і вивели їх з порываючою привадою, хотия не мали попередної спільної проби. Повну похвалу заслужили собі Товариші, що станули до вправ цалицями в трикоткових одягах. Брак проби, болотна топіла на площі і зивно не відобрели їх вправам краси і розмаху. Повне признанє висказуємо всім Товаришам і Товаришкам, що станули до загального походу. Послух приказам впорядчиків піде не був нарушений. Порядок в поодиноких четах був захований. Постава і хід рядовиків і рядовичок були загалом взявши, прями і бистрі. Подрібні уваги про вправи і похід подамо в Вістях з Запорожа. Висказуючи горяче признанє на-

шим полкам, взиваємо їх до дальшої праці над собою. Руханка, впоряд, рухові гри і забави, прилюдні вправи виробити мають у всіх верствах нашого народу рухливість, підприємчивість, витривалість, завзятість, карність. Стреміть до тих прикмет, здобуйте їх постійною роботою, стережіть ся порожніх слів, даремного крику, безцільної кирині, нерозумної незгоди, а по літах широго труду і стремління ставемо сильним і свободним народом серед інших народів Європи! Найблизший краєвий здрив у Львові відбуде ся в році 1914, в столітні роковини уродин Т. Шевченка. Все вперед! Всі враз! — Львів, 12. вересня 1911. За Старшину „Сокола-Батька“: Іван Боберський, голова. Др. Л. Цегельський, І. містогорова. Др. М. Волошин, П. містогорова. І. Дигдалевич, вожд здриву.

Ленти до прапора „С.-Б.“ прислали Українки з Київів, червоцка „Січ“ і львівська „Жіноча Громада“. Заповіджені з північної Америки дві ленти знаходять ся в дорозі.

Шкільна вистава в Золочеві, яка відбуде ся в днях 18. до 19. жовтня с. р. заповідає ся величаво. Дня 1. с. м. відбуло ся в присутності д-ра М. Коцюби зі Львова, а під проводом шкільного інспектора М. Недзвєцького засідане виставового комітету, на яким уложено програму і обговорено подрібно кожний діл вистави. Кожний знає, яким важним культурним чинником є школа на селі, диятого оправдане заінтересованє загалу сею виставою.

Сіоністична агітація. У Львові перебуває вже довгий час др. Тон з Яффи, провідник переселенного руху сіоністів в Палестині і тут агітує за переселенєм до Палестини. Він хоче з зарядом партії сіоністів уложити програму сильнішої як досі праці над переселенєм галицьких сіоністів до Палестини. Народний фонд призначений на сю ціль вносить досі 3 мільйони корон. Всім щаслива дорога!

Отросє грибами. В Ридодубах, в чортківському повіті отруїла ся 8. с. м. грибами ціла родина Зарівних. Помер Петро Зарівний, его жінка і четверо дітей в віці 6—12 літ. Лишив ся тільки оден 18-літний син, що перебуває в Америці.

Присуд смерти на жінчину. Минулого тижня відбула ся у Вадовицах перед лавою присяжних розправа проти жінчини, яку обжаловано о злочин скритоубійства свого власного мужа в Іздебнику біля Кальварії. Сего вчорачну мала она допустити ся з мести за лихе поведєне з нею і зарубала его у сні сокирою. Хоч безпосередних свідків і доказів вчорачну не було, лава присяжних узнала єї винною а трибунал засудив єї на кару смерти через повішенє.

Урядженє лютотерії ефектів. Міністерства скарбу і внутрішніх справ видала що до урядженє лютотерії ефектів такий розпорядок: лютотерії ефектів є грами, в яких виграні складають ся виключно з цінних предметів (а не готівки) вартісних паперів і предметів мопополо, які мають дати певні доходи. Поданє о лютотерії ефектів треба вносити до політичної власті І. інстанції. Мають они містити: число лосів, ціну одного лосу, загальну вартітть виграних, ціль, на яку мав йти чистий дохід, вкінці речинець тягненя. Такі поданя треба остемпловати стемплом за 2 К. На таку лютотерію можна дозволити лише тоді, коли чистий дохід йде на добродійні цілі, і коли особи, що уряджують лютотерію заслугують на довіре.

Відповідно до загальної суми вкладок гри то є числа лосів і ціни лоса є покликани: а) при капіталі гри включно до 200 К політична власті І. інстанції, а коли би у правнені були в рівній мірі автономічні власті і поліційно-державні, сї другі; б) при капіталі гри понад 200 до 10.000 К включно політичній власті ІІ. інстанції. Що до всіх лютотерій ефектів з капіталом гри понад 1000 К, політична власті ІІ. інстанції, в справі, чи дотична лютотерія має по законі з дня 31. марца 1890 право до увільненя від належності, або такого права не має, повинна тоді порозуміти ся з кр. дирекцією скарбу; в) коли капітал гри перестьуває поза 10.000 К, орікає про дозвіл лютотерії міністерство скарбу в порозуміню з міністерством внутрішніх справ.

Взагалі лютотерії ефектів підлягають такій 10% від капіталу гри. Лютотеріям, що мають на цілі загальний хосен, можна знизити до половини лютотерійні олати. Повне увільнюванє від олати можна признати всім лютотеріям на добродійні і патріотичні цілі, на будову церков, на дохід пожарної сторожі

і до окрашеня стоваришень, о скільки они знова є хосенні для публики.

Колі оречєне що до лютотерії може видати політична власті І. інстанції, то уділяє она рішенє безпосередно стороні і повідомляє про се відписом лютотерійну дирекцію, в противнім разі треба поданє предложити намісництву. Оно рішає, або в межах своєї власті, або також в порозуміню з кр. дирекцією скарбу.

Рішенє намісництва треба рівнож безпосередно вислати стороні. Власті І. інстанції, як і лютотерійну дирекцію має ся повідомити за помощью відписів. Колі лютотерія підпадає яким належностям, то треба дальший відпис полагодженя в цілі допилюваня, що би належність заплатити, прислати компетентним властям І. інстанції (пов. дирекції скарбу, урядови виміру належності) в яких урядовім окрузі є лютотерійне підприємство.

По законі з дня 31. марца 1890 повинно підприємство лютотерії вже перед лосованєм безпосередно від загальної суми всіх пляном гри обвятих вкладок, і без огляду на розпродаж, зложити належність відповідно до скалі П. Льбсь виграних в лютотеріях до пожитку публики, або в яких загальна сума вкладок не переходить 1000 К є увільнені від належності.

Що до згаданих в устуні 4 а) і б) лютотерії ефектів, має лютотерійна дирекція на основі відписів оречєнь, надісланих їй політичними властями І. і ІІ. інстанції, провадити виказ, котрий має містити: число лютотерій з капіталом гри від 200 почавши, число лютотерій з капіталом гри понад 200 до 10.000 К включно, дальше загальну суму вкладок гри для кожного сего рода з окрема, вкінці число лютотерій з 10 і 5 процентовою оплатою як також висоту окремих належностей.

Лютотерійна дирекція є увовновласнена до призволу, в особенно достойних на углядненє случаях, на зворот лютотерійної олати за нерозродані фактично в руках продавців оставші лоси, коли поданє о се внесене було протягом двох місяців, числячи від речинця тягненя. Про сей виімковий призвіл належить повідомити стороні за посередництвом політичних властей І. інстанцій. Виплата належності не наступить в ніяким випадку. Сей розпорядок набирає обовязуючої сили з днем 18. с. м.

Ще оден голос про сокілський здрив. Зробили-б ми кривду Dziennik-owi polsk-ому, колиб не навели его спізєного звіту про недільний здрив. Dz. р. пише про него з кпинами як взагалі про всякі наші справи, але вкінці таки ставить наших Соколів за взір польским.

Минулої неділі — читаємо в тім магістратским органі — відбув ся у Львові „здрив“ (sic!) українських соколів, сокілок і січовиків. „Здрив“ (sic!) — то мабуть „зїзд“, або як говорить наше Сокілство „злет“. Если се не новий вислов в українській мові, то нова вислову формация.

„Але в самім „здриву“ (sic!) не було нічого нового. Комітет(?) наняв кілька поїздів і призвів ними до Львова кількисот(?) хлопів. Ту прилучили ся до тої громади українські сурдутовці: урядники, академики. Були також панни і дівчата і баби.“

„Устроєно ту цілу юрбу, як годить ся. Кожний мав на грудях жовту тасемку з назвою села або міста; через рамя перевісив синю або синьо-жовту ленту; на голову вложив сокілську шапку з пером, а до руки дістав(?) новіську цюпагу і носив єї перед собою як церковну свічку.“

„З музикою а під прапорами — відділ за відділом — перейшов той люд торжественним походом через місто, спокійно, чємно, послушний своїм комендантам, вдявлений (загаріон) на високі дома і на трамваї, що їдуть без коний, а поливаний що хвиля яєним дощем. От і все. Нема про що говорити.“

От і весь звіт — достойний его редакторів. Але Dziennik виводить дальше таку науку для своїх:

„А однак дєнеде говорєно. І то так: — Се є правдивє здемократизованє сокілської ідеї. Пішли українці до хлопів, зробили з них „другів“, зорганізували, вагнули до карності, до тої правдивої, широї. Одні уміють слухати своїх комендантів, інші уміють розказувати.“

„— А коли наші (зн. польські) соколи виступлять, то хотяй також одні розказують, а інші слухають, але з їх лица зараз видко, що всі дають аматорське представленє.“

„— Но, бо наші, то бюрова інтелігенція.“

„— Отже се як раз: інтелігенція! А там люд. Сила! Зорганізована сила.“

„Може сила, а може імпровизация сили. Тяжко се відразу оцінити. Вечером, коли я повертав домів, задержали мене два хлопи в лєнтах і з жовтими тасемками на грудях. Ім показав дорогу на „дворець до Стрия“, бо відбили ся від громади і заблудили. Я відпровадив їх добрий кусєнь аж до громади і бесїдував по дорозі.“

„— А виж звідки?“
„— Ми? — заштав оден з них, і аж по хвилі сказав назву села.“

„— Отже то під Стрийом?“
„— Ая, ая...“

„— Богато з вашого села соколів, чи січовиків?“

„— Не знаю.“

„— Но, якто? Прецінь сам належиш до відділу!“

„Хлоп подумав, а потім сказав непевним голосом:
— Може є... Не бачив.“

„І потім я від них дізнав ся, що єго мотів син „скликав“ їх і сказав, що „за дурно“ (sic!) поїдуть до Львова, і там „має бути“ музика „і се і те“.“

„Тай ми і поїхали.“

„Отже такі вже не належать до сили. А може таких була більшість“ — заключає Dziennik polski.

Автор, видко, не знає руского мужика. Не знає, як тяжко з него чужому видобути слово не то в місті, але навіть на селі. Як треба, то замикає ся на десять замків. На доказ можемо навєсти оповідану нам подію з перед кільканадцяти літ. В однім селі було віче, на яким агітатор виліз на бочку і промовляв підбурюючо. Зараз по вічу долав его жандарм і завів на перєслуханє до громадского уряду. Кличе свідків-вічевиків. Стає перший і покірно кланяє ся.

— Булисте на вічу? — питає его жандарм.

— Та ніби був.
— Знаєте сего пана?

Свідок приглядає ся довго агітаторови і по хвилі каже:

— Та звідкись знаю.
— А де ви его бачили?

— Та дєсь бачив.
— А на вічу ви бачили его?

— Ая, бачив.
— Що він там робив?

— Та, щось робив.
— Може промовляв?

— Ая, промовляв.
— А що говорив?

— Та щось говорив.
— Але що?

— Та так, говорив.
— Як говорив?

— Та виліз на бочку і говорив.
— Але що говорив?

— Дуже „файно“ говорив.
— І що сказав?

— Та так як не крикне: „Мойі хлопці!“

О, дуже „файно“ говорив.
— Но, а дальше що?

— Дальше не тямлю, але дуже „файно“ говорив.

Так само зізнавали всі дальші свідки. Кожний бачив бочку, агітатора, нарід, чув промову і овлески, але більше зі свідків-вічевиків жандарм нічого не видусив.

Так само „отвертим“ був мужик з під Стрия стрінувшись у Львові з редактором „Dziennik-a polsk-ogo“.

Інстантково прочув, з ким має діло.

— Вибух Етни. З Цетинії доносять, що Етна вибухає в грізний спосіб. Лава пливе широкою струєю на 300 м. зі скоростію півкілометра на годину і загрожує цілій околиці Етни.

— Поетичний кутки.

Перед осїню.
Вітри... Дощі... Краса вмирає.
Пожовклий лист зірваєсь, летить...
Не так ласкаво сонце сяє.
Не так зеленій бір шумить...
Шумить задумливо, журливо,
Невчє похорон співа,
І над красою сиротливо
Дощами слєози розлива'.
Вона вмира: вітри крилаті
Холодну осїнь принесли,
І стали квіти ділувати

І ніжні квіти одцвили...
Змарніло все... краса вмирає...
Пожовклий лист кудись летить.
Не так ласкаво сонце сяє,
Не так зеленій бір шумить!...
(„Рада“)
П. Гай.

Оповідки.

— Наданє прєдєнти. Намісництво заприятувало о. Антона Глодзінського, адміністратора гр.-кат. парохії в Баливнях, на опорожнену гр.-кат. парохію цєсарского наданя в Ославах білєх.

— До хвальних Виділів читалєнь Тов-а „Прєсвіта“ політ. повіта Львів-Винники-Щирєць. Дня 17. верєсєня с. р. в неділю о год. 2. сполудня відбудє ся торжєственне посвєченє і відслєненє памятника Т. Шевченка в Лисинчєх к. Львова. Торжєство се уладжує місєцева Читальня „Прєсвіти“, протє звивє ся всі поєсєстри-читальні „Прєсвіти“, львівського новіта, що би взяли як найчислєннішу участь в тім свєяті. З огляду на сю важку підльвівську нашу народну позицію, тай що Лисинчєчани перші здобули ся власними силами на таку пошану нашого народного Пророка, належить се свєято відсвєтєкувати як найвеличавіше. Нехай протє не бракне представників нїодної читальні „Прєсвіта“. Від Виділу Філії Тов-а „Прєсвіта“ у Львові: Др. Евг. Озаркевич, голова. Гречір Микетей, секретар.

— Рєчинці іспитів зрілости. Устні іспити зрілости розпічнуть ся в учительських семінариях в таких рєчинцях: а) в мужєських семінариях: в Коросні 2. жовтєня, в Самборі 2. жовтєня, в Старім Санчї 20. верєсєня, у Львові 25. верєсєня, в Сокалі 25. верєсєня, в Станіславові 2. жовтєня, в Тернополі 25. верєсєня, в Заліщицєх 9. жовтєня; в жєньських семінариях: у Львові в держ. сем. 25. верєсєня, в прив. сем. Стшалковської 12. верєсєня, в Перемішлї 18. верєсєня. Рєчинці письменних іспитів визначать дирекції поодиноких заведєнь.

— Прощу тих 7 панів, котрих виручив я при купованю білєтєв вступу по 1 К на вправи „Сокола-Батька“, що би були ласкаві мою втрату 7 К перєслати для „Рідної Школи“. — Прокіт Тис, укінець, богослов.

Язикові замітки.

Написав Іван Верхратский.

(Конець).

Колі згадаємо за давні часи тому літ 50, то наша думка що до самого язика не змінила ся, остала все однака. Р. 1864, вперве я виступив в книжечкою „Початки до уложеня немєнклатури і термінології природописної, народної“, і та сама любов, яка обгортала мене тогді для язика народного, та сама любов обгортає мене і тепер. Однакож єсть певна ріжниця. Тогді все, що походило з України, витали ми не лише з любовю, але заравом з необмежєним довірєм. Язык літературний Українців і їх, хоть правда дуже скупа термінологія, принимала ся у нас безуслєсно. Тимчасом на Україні все ставало важше. Прийшов р. 1876. Появили ся запрети строгі, не дозволяючі зовсім розвивати ся рідному язика під виглядом науковим.

Р. 1878. я поїхав на Україну, до Києва, Одеси... звідав подекуди околицю і вернув опять в многих зглядах розчарований. Киев мав намест російський, українських інтелігентних семей стрів я мало. Навіть Українці говорили дома часто по російски, словом подібно, як у нас в шістьдесяти роках і пізнійше ві Львові, де ролю російского язика, відгривав польський. Нєраз люде звісні в літературі говорили так, що треба було добре прислуховатись, що-б пізнати, чи говорять по українськи. Люд говорить чисто, а єго розумів так само, як би наш галицький. У декотрих літератів помітив я чудне намаганє творити штучну бесїду, котра мені видалась безжизненною, мало що ліпшою від язичя наших „Старорусів“. Оден звісний літерат говорив про річ господарску мужикови, котрий дивно вирачив очи на свого пана не розуміючи его аж я відозвав ся про жаданє до мужика нарєком по галицькоруски і бач сєляннин порозумів мене зовсім добре... Москалі дивились на Українців інтелігентних говорячих по українськи з маловаженєм і називали їх трохи не в очи „хахлами“, хоть самі були то собі кацапи хоч богаті, та зовсім, зовсім сіварєнські. Та було се так р. 1878. отож звиш 30 діт тому — тепер оно, здає ся, лучше. Всеж-

вражене тогді мною віднесене болестне, я не забув его і доси, я бачив „братолобе славянське“ на кождім кроці і почув, що я на нашії не своїї землі, що Київ, Одеса і другі міста наші так українські, як і в східній Галичині Львів і ряд других міст рускі. Вернувши у Львів я не говорив про мої помічання нікому, біль замкнув у власній груді. Я згадав мої мрії з давних літ. Як тепер видавалися мені річі одмінно. Вправді тепер як і все я любив рідний язик, але в подрібностях зашли значні ріжницї. Україна попередила в літературі Галичану, котрій сїдвало пійти за Україною. Вперед я думав, що все Українське Галичині повинно бути святе, неперушне, а так само Галицке Україні; тим часом показалося инакше. Я бачив що до літератури на Україні обставини дуже тісні, декуда може навіть гірші, ніж у нас. До того невимовно огорчило мене се, що на Україні, котру я представляв собі під зглядом язиковим яко саму чистїйшу, многи чисто народні, у нашого, галицкого люду всюди вживанї слова, порикали тамошні літерати москвітїзмами. (Я не вірю, що-б ті слова зовсім не уживались у малоруского люду за кордоном!). Словом між літератами дійсна крутна язикова — summa confusio.

По японсько-росийській війні повстала в Росїя „конституція“, почалася більша свобода і для малоруского слова. Розпочалося живїше житє в малорускій літературі, почали виходити малорускі часописи і книжки всякого рода, завязались літературні і наукові товариства, та небагом почало знов славянське братолобе пинити умовий рух малоруского народа, переважно позамикано товариства просвітні, а літературу нашу так стїснено, що ледви дише. Шкіл українських зовсім нема і доси.

І в Галичині за той час не діє ся добре. Найбільшим лихом єсть у нас ділене на партїї. Навїть і межи народоцями велика незгода. В літературі тим не гаразд, що часто письменники переціняють себе, хотїлиб старшувати, перед водити і роблять незгоду для личних цілей. В термінологїї давна навика у многих брати терміни з польского або з росийского, або инодї терміни чудно розтагувати. І так розбієзну буде і по малоруски розбіжний — але нії треба кочче „оригїнальний“ бути і творити ся неможлива форма „розбіжненїї“! Але на пр. „сравозданє“ се вже бере ся просто з польского srazozdanie — а „средство“ просто з росийского і таке друге.

Рівно також стрїчаєм іменно у Галичан надзвичайну соромливїсть. Те дав ся пояснити історично. Русини все голюканї; якїб не було, хотї і обстають за рускостю, таки самї своїх форм, своїх слів, хотьби зовсім добрих, стїдають ся. Так пр. порикають „ю“, чомуж тая форма має бути гіршою від „ї“, ії? Подїбне з формами тої, то ю, чим они гірші від українських: тієї, тією? або єго, всеєго, сего, коло него, до них чим гірші від: його, всього, сього, коло його, до їх? Навїть форм минушика ходивем, писавем (старосл. ходиль єсмь, писаль єсмь) уважають за негїдні в літературнім словї; відай гадають, що се польовїзми, бо в польскїм є: chodзієм, pisałcm. Тим часом поодинокі форми минушика з споможником єсмь стрїчаєм подекуди і в українскїм пр. у Шевченка: Спалів єси не дававєси, покрив єси, оддав єси, пробив єси, носив єси і пр.

При твореню літературного язика слїдує знавцям руководити ся любовю цілого язика, а не одної єго части. Узглядняти належить по можности всі нарїча, всї говори і брати з них до літературного язика слова і форми найкрасші. До виразні творити слова легко складні, звязкі і по можности короткі.

Язык літературний у народу повстає, коли вже до певного степеня розвинув ся язык письменно. Ні один, не зможе, ві кількох писателїв, хотьби і дуже здібних, не годні єго прїтьмом зложити, він мусїть прїродно з ріжних придбанкїв літературних звладити ся. Чим більше в тих придбанках живло людове, тим сильнїйший буде язык літературний народу. На сторожі кожного народу поставлене рїдне слово. Тому єсть оно так важним і дорогим добром народу.

Вї Львовї 15. цвітня 1911.

Телеграми

з дня 13. вересня.

Берлін. „Vossische Ztg“ приносить сензаційну чутку, що німецький корабель „Берлін“ відплив з Агадари, а на єго місце для оборони чужих горожан прїбуде воевний корабель одної з неутральних держав. Найімовнїйше буде се австро-угорскїй корабель.

Прага „Narodni Politika“ донєсить, що на випадок, колиби настрїї в чєскїм соїмі показав ся для угодової акції некорисним, має ки. Тун теперїшний соїм розвязати і розписати новї вибори.

Будапешт (ТКБ). Санїтарний департамент міністерства внутрїшних справ повідомляє про три підозрїї занедужаня в Будапешті, які узнано за холеру. В Будафок померла на холеру одна стара женщина. У фабриці каруку на однім передмістїю занедужав робїтник серед підозрїлих познак. Єго родину і троє инших осіб піддаю під лікарскїй догляд. Крім сєго один робїтник на холеру помер.

Царгород (ТКБ). Вчєра стверджєво 18 нових випадкїв холери; 16 осіб померло.

Лїсбона. (ТКБ). Англія, Австро-Угорщина, Італїя, Іспанїя і Нїмєччина прїзнали португальську рєпубліку.

Всячина.

— Конопляна вата. У Богодуховї на Харківщинї недавно відкрито ватяну фабрику. Ся фабрика вироблює дуже гарну вату з коча. Вата дешева, тепла і через се її вельми розкуповують. Хазяїн її сам з Рязанї і снершу тільки трохи виробляв сєї вати у сусїднім селї Павлівцї — тепер же прїдбав газогенератор і збудувавши фабрику, почав широко свою роботу. Робота єго потайна. Як роблять сїю вату — невідомо нікому — бо завсе двєрї запертї, вікна завїшенї. Нікого туди анї за які гроші не пускають. Видко боять ся конкурентїв, а їх чимало було би. На тїї ватї хазяїн фабрики має величезний дохід, через те люди і цікавлять ся сїм новим для них ділом. Ранїйше, хто-чєв про сїю фабрику, тільки сьміяв ся: „от дурні люди! Та хїба може бути путня вата з конопель?“ Тепер же всі сїю вату хвалять. („Рада“).

— Рекляма до гіршого. Якї рїжнородні і дивовижні реклями бувають по великих мїстах, всякому звїсно. Се переходить по просту в безвлатну на улицї комедїю. Тепер явила ся в Америкї дуже цікава рекляма одної реставрації. На афішах написано: „Вїдновили ми нашу гостинницю і ожидаємо ласкавих гостей. Находять ся в нїї найгірші напїткї і стравї по дуже дешевїї цїні. Услужувати будуть найпоганїїшї дївчата. Льокаль є брудниї, інтерєс веде плїюгава Япанка. З цїлої служби найменше поганим є кухар, але тоді коли умїє собі з болота лице. Прїходїть, прїходїть поважанї гостї, такої гостинницї не найдете!“ І кождий прїходив з цікавности до сєї гостинницї і застає, розумїє ся, там все дуже гарно уладженє.

— Зужиткованє сьмітя у Віднї. Усєуванє сьмітя є для великих мїст полученє з великим клопотом і видатками. Та в останнім часї має впровадити Вїдєнь систему, що і в наших більших мїстах може знайти прїмїненє. — Все сьмітє і всякого рода відпадкї будуть в кождїї хатї поміщуванї в блїшанї скринки. Сї скринки щодєнно забере вїз і заведе їх до фабрики електричности. Там свалить ся їх, а скринки на другий день рано будуть доставлюванї всім каменїцям. З тяжко пального сьмітя, але стополеного в великим горячу електрики будуть виробляти в сполуцї з вапном цєгли.

Вїсти торговельні і промисловї.

Тижневий звіт Торговельної і промислової палати про цїни збіжа і продуктів у Львовї від 4 до 10. жовтня 1911.

Table with 2 columns: Product Name and Price Range. Items include Пшениця, Жито, Ячмінь броварняний, Ячмінь на пашу, Овес, Кукурудза, Гречка, Горох до варєня, Горох на пашу, Бобяк, Конюшина червона, Конюшина біла, Конюшина шведска, Тимотка, Рїнак зимовий, Насїве конопл., Хмїль старий, Хмїль новий.

Асекуруйте своє майко від огню

В „Дністрі“!

Кождий Русин повинен асекуровати ся від огню, щоби на случай пожежи не понести страти, бо достаток одиницї то добробит цілого народу.

Дий Русин повинен асекуровати ся тільки в рускїм товариствї взаїмних обезпечєнь „ДНІСТЕР“

Нема жадного иншого руского товариства асекураційного, тільки один „ДНІСТЕР“

„ДНІСТЕР“ рахує найдешевші оплати заобезпечєня сєлянських будинкїв.

„ДНІСТЕР“ звертає кождорічний чистий зиск своїм членам; на рік 1911 вносять зворот 10%.

„ДНІСТЕР“ оцїнює та виплачує шкоди по огни скоро і ретельно, а до комісії запрошує все двоє господарїв на оцїнителїв.

„ДНІСТЕР“ дає підмоги руским школам і бурсам, де виховують ся сєлянскї діти.

Люди асекурованї в „ДНІСТРІ“ можуть дістати позичку у всіх великих Банках і в Товариствї взаїмного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ вносять з кінцем 1910 року 3,052.250-корон.

„ДНІСТЕР“ прїймає обезпечєня на житє у всіх догїдних комбїнаціях (на дожитє, по смертї капїтали, посаги, рентї).

В „ДНІСТРІ“ можна обезпечити від крадежи з вломом движимости всякого рода, а товариства кредитовї готївку, цїнні папєри і векслї за дешєвою оплатою прїемї.

Адреса „Дністра“: Товариство взаїмних обезпечєнь „Дністер“ у Львовї, у власнїм домі ул. Руска ч. 20.

Advertisement for Teodozija Komisaruca, featuring icons of religious items like icons, thrones, and vestments. Text: „НАЙДЕШЕВШІ ЦІНИ“, „Іконостаси, Престоли, Амвони, Кивоти, Крилоси, і прочї знарядї церковні“, „виконує“, „Артистично, солїдно у всяких стилях“, „Перша краса фірма уряджєнь церковних“, „Теодозїя Комісарука в Станіславовї, ул. Шевченка.“

ДО АМЕРИКИ КАНАДИ

найліпше перевозить

Лїнія Кунарда

у ЛЬВОВІ ул. Городецька 99.

Цїна перєправи кораблем 170 корон.

Уважаєтьє на ч. 99.

ВІДЇЗД З ПОРТІВ В ТРИГСТІ:

Панонїя, дня 26. вересня.

Карпатїя, дня 10. жовтня.

Ультонїя, дня 24. жовтня.

З ЛІВЕРПОЛЮ:

Найбільші і найвеличавїїшї пароходи на сьвітї:

Люїтанїя, дня 7/10, 28/10, 18/11 1910.

Мавританїя, дня 23/9, 21/10, 11/11 1911.

Столовий виноград

щодєнно сьвїжо зриваний, солодкий, з великими ягодами, найкрасшїї і пляхотної породи 5 клгр. — з К 50 с. — ПЧІЛЬНИЙ МІД найліпшої якостї, чистий і прїродний 5 клгр. бляшанка 6 К 90 с.

L. Altney

Versecz 4, Ungarn. (6—10)

Др. Богдан Барвіньскїй:

Зїзд галицкого князя Данила з угорским королєм Белєю IV. в Прєшбурзї 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст 18. — Цїна 10 сот.

Жигимонт Кейстутович, великий князь Литовско-русский. Історична монографїя. Жовква 1905 8° ст. XIV+170. — Цїна 2 К.

Прєшбурскїй зїзд в справї спадщини по Габєнбергах. (Прїчынок до історїї великого австрїйского безкоролїва). Львів 1903. 8° ст. 70. — Цїна 30 с.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Цїна 50 с.

Історичні прїчинки. Розвідки, замїтки і матерїали до історїї України-Русї. І. Жовква 1908 мал. 8° ст. 170. — Цїна 2 К.

Bogurodzica dzewicza а історичні висновки д-ра Щурата. (В інтерєсі історичної правдї). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Цїна 20 с.

Історичний розвїї іменї українсько-русского народу. Львів 1909, мал. 8° ст. 41. — Цїна 40 с.

Історичні прїчинки і т. д. П. Львів 1909 мал. 8° ст. X+94. — Цїна 1 К 50 с.

І. Шевченко єно „атеїст“ та „ненавистї“. П. Безіменні „герої“ і їх кєртична роба (Двї відповідї клєветникам Шевченка-Львів 1910. мал. 8° ст. 16. — Цїна 10 с.

Дїстати можна в книгарнї Наук. Тов ім. Шевченка у Львовї, Ринок 10.

Розклад їзди залїзниць у Львовї.

Вїдїзд. Головний дворець. Прїїзд.

Table with 5 columns: Direction, Departure, Arrival, Stop, and Time. Rows list various destinations like Країв, Красів, Мшана, Рїшнїя, Підволочиска, Красне, Чернівцї, Станїславїв, Коломия, Стрий, Лавочне, Пустомити, Самбір, Любїнь, Сянжа, Рава руска, Белзєць, Сокаль, Бруховцї, Вїдубицї, Янів, Явор'в, Підгаїцї, Вїгнаки, Стоянів.

Вїдїзд. Підзамче. Прїїзд.

Table with 5 columns: Direction, Departure, Arrival, Stop, and Time. Rows list destinations: Підволочиска, Красне, Підгаїцї, Вїгницька, Стоянів.

Вїдїзд. Личанів. Прїїзд.

Table with 5 columns: Direction, Departure, Arrival, Stop, and Time. Rows list destinations: Підгаїцї, Вїгницька.

* поспїшний поїзд. поїзд поки що не їздить. А від 1/6 до 5/9. Б від 18/6 до 10/9 в недїлі і рим.-кат. сьвїята. В від 7/5 до 10/9 в недїлі і рим.-кат. сьвїята, Г від 1/6 до 31/8 щодєнно. Д від 14/5 до 10/9 в недїлі і рим.-кат. сьвїята. Е лише в недїлі. З від 1/6 до 30/9 щодєнно. К в суботї і недїлі. Л від 1/5 до 30/9 щодєнно. Н від 1/6 до 31/8 в недїлі і сьвїята. П від 10/5 до 30/9 щодєнно.

